

Nieuwszijde

januari 2011

Een rustige terugkeer van ex-gedetineerden

Lerarentekort: waar vallen de gaten?

Twee vliegen in één klap: de combinatie van voorschool en inburgering

Nieuwszijde

Uitgave van Regioplan Beleidsonderzoek.
Verschijnt drie keer per jaar. Adreswijzigingen
en reacties kunt u mailen naar info@regioplan.nl.

Redactie Peter Krooneman, Piet Renooy,
Cisly Burcksen, Yvonne Kesteloo (beeldredactie),
Wietske Idema, Janneke Stouten (eindredactie)
Ontwerp en opmaak Gravis Ontwerpers bno,
Nynke Visser **Drukwerk** Aeroprint **Foto's**
Hollandse Hoogte en Corbis, met uitzondering
van p.10 foto Yvonne Kesteloo. De op de foto's
afgebeelde personen komen niet voor in het
bijbehorende artikel, tenzij anders vermeld.

Regioplan

Regioplan Beleidsonderzoek is een landelijk
opererend bureau, gespecialiseerd in beleids-
onderzoek en -advies. Al meer dan 25 jaar bieden
wij ondersteuning bij formulering, uitvoering en
evaluatie van beleid.

Onze opdrachtgevers zijn afkomstig uit
verschillende overheidsgeledingen: we werken
voor vrijwel alle ministeries, grote en kleinere
gemeenten en provincies. Verder besteden
ondernemingen, werkgevers- en werknemers-
organisaties regelmatig onderzoek uit aan
Regioplan. Ook mag Regioplan in toenemende
mate opdrachtgevers uit het buitenland, zoals
de Europese Commissie, tot haar klantenkring
rekenen.

De belangrijkste thema's waarop Regioplan
Beleidsonderzoek deskundigheid heeft
opgebouwd, zijn arbeid, beter bestuur,
economie, onderwijs, jeugd, sociale zekerheid,
zorg, integratie, criminaliteit, veiligheid, wonen
en ruimte.

Op onze website www.regioplan.nl vindt u meer
informatie over onze organisatie, onze producten
en publicaties.

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
telefoon +31 20 531 531 5
fax + 31 20 626 519 9
info@regioplan.nl
www.regioplan.nl

Inhoud

Veiligheid

Rustige terugkeer ex-gedetineerden 3

Zorg

Samen gaat het beter

Veiligheid

Bent u al 'ge-BIBOBD'? 4

Onderwijs

Lerarentekort: waar vallen de gaten? 5

Binnen tien jaar gaat een kwart van de docenten
met pensioen. Joris Brekelmans onderzocht
voor welke vakken en niveaus er in de regio's
Rotterdam en Rijnmond tekorten ontstaan.

Onderwijs

Ruimte voor wetenschap en techniek

Veiligheid

Daders over cameratoezicht 6

Integratie

Twee vliegen in één klap: de combinatie van voorschool en inburgering 7

Integratie

Beter ingeburgerd in hulpverlening 8

Economie

Het Gemeentefonds onder een vergrootglas 9

Wat zijn de uitgaven van gemeenten in relatie tot het
gerealiseerde niveau van voorzieningen? Regioplan
onderzoekt dit in samenwerking met Cebeon.

Integratie

Kennismigranten voor kort verblijf

Interview

Regioplanners voor het voetlicht 10

Zorg

Zorgopleidingen in de polder 11

Het verdelen van opleidingsplaatsen onder
medisch specialisten kan beter. Coen van Rij
onderzocht hoe.

Gepubliceerd

12

KLIMAATNEUTRAAL Regioplan voert al jaren een milieu-
bewust beleid. Wij kennen geen bedrijfswagens, maar maken
uitsluitend gebruik van het openbaar vervoer (vooral trein, OV-fiets en waar nodig Greenwheels). Ons
kantoor is zodanig gekozen dat het per trein optimaal bereikbaar is. We scheiden ons afval en zorgen voor
een verantwoorde afvoer. We gebruiken FSC-papier en proberen overbodig printen zoveel mogelijk tegen
te gaan. Regioplan is partner van Klimaatneutraal. Via hen participeren wij in de aanplant van bossen en de
ontwikkeling van duurzame technologie. Onze bedrijfsvoering is daarmee volledig klimaatneutraal. Voor
zover wij na kunnen gaan zijn wij het eerste klimaatneutrale beleidsonderzoeksbureau in Nederland!

Betere informatie voor gemeenten

Rustige terugkeer ex-gedetineerden

Gemeenten zijn niet altijd op de hoogte van de terugkeer van gedetineerden en kunnen daarom, als dat nodig is, geen actie ondernemen. Een nieuwe informatiestroom van Justitie naar de gemeenten moet hier verandering in brengen.

In sommige gevallen leidt de terugkeer van een (ex-)gedetineerde naar de (oude) woonomgeving tot maatschappelijke onrust. Met name wanneer het gaat om de terugkeer van een zedendelinquent. Zo is het voorgekomen dat een veroordeelde zedendelinquent na detentie in dezelfde flat kwam te wonen als zijn slachtoffer. De minister van Justitie heeft toegezegd dat burgemeesters zullen worden geïnformeerd wanneer een ex-gedetineerde die voor een zedendelict en/of een ernstig geweldsdelict is veroordeeld, naar de gemeente terugkeert. Om na te gaan hoe deze informatievoorziening het beste ingericht kan worden, is de pilot Bestuurlijke Informatievoorziening Gemeenten inzake Ex-Gedetineerden (BIVGEG) uitgevoerd. Regioplan heeft deze pilot geëvalueerd.

Beter voorbereide burgemeesters

Uit het onderzoek blijkt dat de informatiestroom bijdraagt aan een betere informatiepositie van burgemeesters. Zij ontvangen tijdig en structureel informatie over de ex-gedetineerde en de datum van vrijlating. Dat maakt het mogelijk om de terugkeer van de ex-gedetineerden beter voor te bereiden. Zo kunnen gemeenten achtergrondinformatie opvragen bij lokale partners en,

indien nodig maatregelen treffen om openbare ordeproblemen te voorkomen. Te denken valt aan een woning in een andere buurt dan waar de ex-gedetineerde voor detentie woonde, extra surveillances door wijkagenten of (in het uiterste geval) een gebiedsverbod. Ten slotte zijn gemeenten door de informatie beter voorbereid op eventuele media-aandacht.

Veiligere gemeenten?

Dat de informatievoorziening goed loopt, is duidelijk. Of de terugkeer van ex-gedetineerden hierdoor rustiger verloopt, is nog niet te zeggen. De drie grootste gemeenten deden niet mee en ook TBS'ers en verlobbewegingen maakten geen deel uit van de pilot. Er zijn tijdens de pilot geen zaken geweest waarin het risico op verstoring van de openbare orde als hoog werd ingeschat. Het treffen van voorzorgsmaatregelen is daarom slechts beperkt nodig geweest.

Landelijke uitrol

Omdat de proef positieve resultaten laat zien, wordt hij uitgebreid naar vijftig gemeenten. De bedoeling is dat de informatievoorziening over ex-gedetineerden in 2012 bij wet wordt geregeld. Dat moet er voor zorgen dat zich bij de terugkeer van ex-gedetineerden naar gemeenten geen openbare ordeverstoringen meer zullen voordoen.

Ad Schreijenberg
ad.schreijenberg@regioplan.nl

Het rapport 'Evaluatie pilot BIVGEG' is te downloaden via www.regioplan.nl.

Samen gaat het beter

Op weg naar toekomstbestendigheid in de langdurende zorg

Zijn instellingen in de langdurende zorg goed voorbereid op de toekomst?

Niet in voldoende mate. De zorgvraag stijgt, de budgetten slinken en het aanbod aan gekwalificeerd personeel wordt steeds nijpender.

Werkprocessen in zorginstellingen inrichten voor de toekomst gaat niet vanzelf. Het is bovendien moeilijk om als individuele instelling alleen te zoeken naar oplossingen voor problemen die op je afkomen.

Het programma *In voor zorg!* van Vilans, kenniscentrum langdurende zorg, en het ministerie van VWS, bundelt bestaande kennis en biedt organisaties praktische ondersteuning in hun eigen veranderingstraject. Regioplan is betrokken bij de uitvoering van verschillende onderdelen van het programma *In voor zorg!*

Iedere instelling die deelneemt aan *In voor zorg!* doorloopt een aantal stappen. Na een intake volgt een scan of organisatiediagnose die uitmondt in een advies over hoe het programma de zorginstelling in het vervolg het best kan ondersteunen. Er zijn vier thema's waarop een instelling een verbetering kan doorvoeren: ketenzorg, bedrijfsvoering, techniek in de zorg en de professional. Na selectie van een geschikte coach, gaat deze coach aan de slag met het maken van een verbeterplan en de begeleiding van het verandertraject. Hierbij is het nadrukkelijk de bedoeling dat instellingen die werken aan overeenkomstige thema's met elkaar kennis en informatie uitwisselen. Alle coaches die met en in de zorginstellingen aan de slag zijn, krijgen groepsgewijs begeleiding en coördinatie van een tranchemanager. De tranchemanager is de persoon die met de zorginstelling in alle stappen contact heeft.

Verschillende medewerkers van Regioplan zijn in diverse rollen betrokken bij de uitvoering van het stimuleringsprogramma. In totaal maakten wij dertien scans met name in de VV&T-sector. Eén medewerker is op dit moment als coach aan de slag bij een grote thuiszorginstelling om daar te werken aan een verbetertraject op het terrein van meer aandacht voor de inhoud van het werk en ruimte voor de professional. Voor een deel van de groep instellingen die eind 2010 start met deelname aan het programma *In voor zorg!* neemt een medewerker van Regioplan het tranchemanagement ter hand.

Het programma *In voor zorg!* is niet alleen een gouden kans voor zorginstellingen om van elkaar te leren en te werken aan een betere toekomstbestendigheid, maar ook voor Regioplan als een van de betrokken organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van het programma. De ervaring en expertise die hiermee wordt opgedaan, draagt eveneens bij aan meer toekomstbestendigheid van ons bureau in de onderzoeks- en adviesbranche in de zorg.

Carolien Koning
carolien.koning@regioplan.nl

Voor meer informatie, zie: www.invoorzorg.nl

Bent u al 'ge-BIBOBd'?

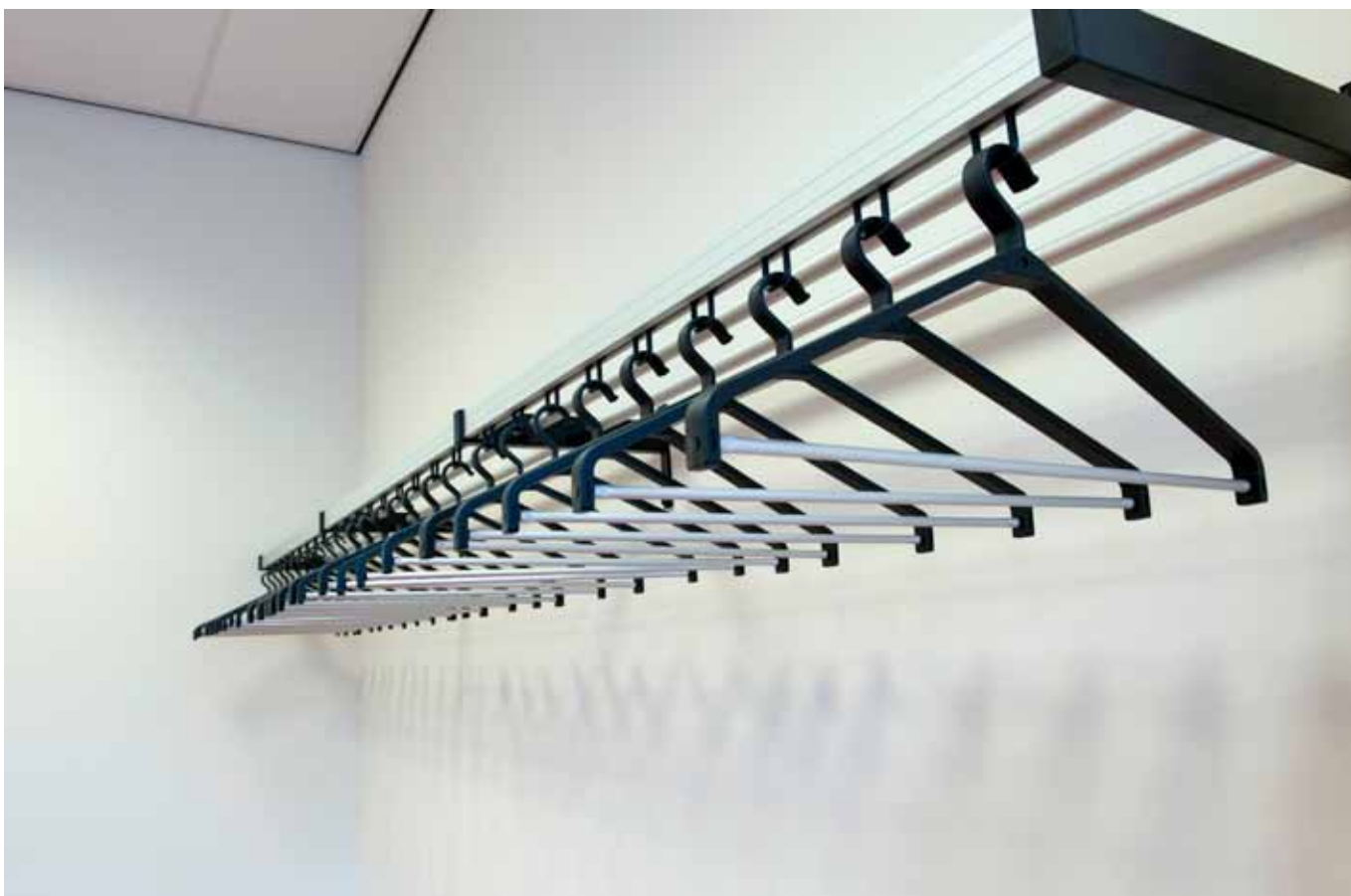
Is het nodig om ondernemers altijd te screenen op integriteit? Deze vraag stelt de Amsterdamse ondernemersvereniging ORAM zich. ORAM heeft daarom Regioplan gevraagd onderzoek te doen naar ervaringen van ondernemers met de Amsterdamse uitvoering van de Wet BIBOB (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur).

De gemeente Amsterdam screent namelijk alle ondernemers in het kader van deze wet wanneer zij een vergunning aanvragen, verlengen of wijzigen. Het gaat dan om vergunningen op het gebied van onder meer horeca, prostitutie, speelautomatenhallen, milieu en bouw (boven 100.000 euro). Andere grote gemeenten, zoals Utrecht en Rotterdam, zijn selectiever. Zij bepalen bijvoorbeeld op basis van een risico-inventarisatie welke ondernemers zij in het kader van deze wet screenen of gebruiken eenvoudiger formulieren. De laatste werkwijze leidt tot minder administratieve lasten voor ondernemers.

Om na te gaan wat de ervaringen van ondernemers in Amsterdam zijn en om een oplossing te zoeken voor eventuele knelpunten, gaat Regioplan het beleid in de bovengenoemde drie gemeenten en de overwegingen achter dat beleid naast elkaar leggen. Het onderzoek moet leiden tot voorstellen voor de uitvoering die zowel tegemoet komen aan de knelpunten die ondernemers ervaren, als aan de wens van de gemeente om zeker te zijn van de integriteit van de ondernemers aan wie ze vergunningen verleent.

Katrien de Vaan
katrien.de.vaan@regioplan.nl

Een groot deel van de leraren gaat met pensioen

Lerarentekort: waar vallen de gaten?

In het voortgezet onderwijs dreigt al enige tijd een lerarentekort. Binnen nu en tien jaar gaat ruim een kwart van de docenten met pensioen. Scholen krijgen daardoor steeds meer moeite hun vacatures te vervullen.

Het helpt daarbij als scholen nu al inzicht hebben in de vakken en niveaus waarop tekorten gaan ontstaan.

Regioplan zocht dat uit.

In elf zogenoemde risicoregio's werken scholen, lerarenopleidingen en andere partijen samen om lerarentekorten in het voortgezet onderwijs terug te dringen. Dit doen ze op diverse, op de regio afgestemde manieren. Voorbeelden zijn het stimuleren van deeltijders om meer uren les te geven of het verbeteren van de begeleiding van beginnende docenten. Om tekorten effectief te bestrijden, is kennis over waar deze tekorten in de nabije toekomst ontstaan onmisbaar. In opdracht van twee risicoregio's (Rotterdam en Rijnmond) deed Regioplan daarom onderzoek naar de toekomstige vraag naar docenten als gevolg van vergrijzing. We keken niet alleen naar het aantal docenten dat de komende jaren met pensioen gaat, maar stelden ook vast bij welke vakken en op welke niveaus de grootste tekorten gaan ontstaan. Dit deden

we zowel voor de regio als geheel, als voor afzonderlijke scholen.

Met deze kennis kunnen scholen en schoolbesturen gericht inspelen op hun toekomstige behoefte aan onderwijzend personeel. Voor de twee regio's als geheel blijkt bijvoorbeeld dat bij de vakken Nederlands, Engels en wiskunde de komende jaren het grootste aantal leraren vervangen moet worden. Bij technische en bètavakken gaat ruim een derde van de docenten binnen tien jaar met pensioen. Bij individuele scholen ligt het echter soms weer geheel anders.

Niet alleen scholen, maar ook lerarenopleidingen in de regio zijn geholpen met deze informatie. Het blijkt namelijk dat de toekomstige vraag bij scholen en

het aanbod van nieuw opgeleide leraren niet goed op elkaar aansluiten. Zo zijn er bijvoorbeeld veel studenten gymnastiek en maatschappijleer, terwijl daar weinig vraag naar is. Een student aan de lerarenopleiding Nederlands lijkt evenwel verzekerd van werk.

Scholen en lerarenopleidingen in alle risicoregio's hebben baat bij bovengenoemde gegevens. Inmiddels hebben ook andere regio's interesse getoond in een soortgelijk onderzoek voor hun eigen regio.

Joris Brekelmans
joris.brekelmans@regioplan.nl

U kunt de publicatie 'Vervangingsvraag risicoregio's Rotterdam en Rijnmond' downloaden via www.regioplan.nl.

Meer techniek in het onderwijs

Ruimte voor wetenschap en techniek

Met het programma Verbreding Techniek in het Basisonderwijs (VTB) heeft het Platform Bèta Techniek ruim 2500 basisscholen in Nederland ondersteund bij de implementatie van wetenschap en techniek (W&T) in het onderwijs. Daarmee heeft ongeveer een derde van alle basisscholen in Nederland actief deelgenomen aan het programma. Tijdens hun deelname hebben de scholen grote stappen gezet bij de invoering van W&T-onderwijs. Waar ze aan het begin van het traject vooral inzetten op het aanbieden van techniekonderwijs, wordt het techniekonderwijs in de loop der jaren steeds vaker vastgelegd en verder verankerd. Bovendien is het aantal uren dat aan techniekonderwijs wordt besteed op deze scholen gemiddeld met vijftig procent toegenomen. Wanneer we de ontwikkelingen op de scholen met betrekking tot W&T over de volle breedte bekijken, dan kunnen we vaststellen dat veel scholen voldoen aan de criteria die het programma stelt aan een duurzame implementatie van W&T op de basisschool.

Vanaf het begin in 2004 is Regioplan betrokken bij de monitoring van de resultaten van het programma. Gaandeweg ontwikkelde onze inbreng zich meer en meer tot een expertrol. Inmiddels voeren we niet alleen onderzoek uit, maar staan we Programma VTB desgewenst ook bij met advies. In het lopende schooljaar (2010-2011) ronden de laatste 600 scholen het programma af. Dit betekent niet dat er na dit schooljaar geen aandacht meer is voor wetenschap en techniek. In tegendeel, vanaf 1 januari 2011 zal worden gewerkt aan de uitvoering van het nieuwe Masterplan 'Ruimte voor talent, ruimte voor wetenschap en techniek'.

Jacob van der Wel
jacob.van.der.wel@regioplan.nl

Daders over camera-toezicht

De afgelopen jaren zijn er steeds meer camera's te zien in het Nederlandse straatbeeld. Deze camera's fungeren als ogen van de politie en vergroten de kans op vroegtijdig ingrijpen bij ordeverstoringen. De vraag is echter of camera's ook (potentiële) daders beïnvloeden bij hun beslissing om een delict te plegen.

Opmerkelijk is dat er in cameragebieden nog steeds delicten worden gepleegd. Op sommige plaatsen zelfs niet minder dan in de periode voordat het cameratoezicht werd ingevoerd. Beter zicht op de oorzaken hiervan kan leiden tot maatregelen die de effectiviteit van het cameratoezicht vergroten. Daarom heeft Politie en Wetenschap Regioplan opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren dat meer kennis moet opleveren over het gedrag en de afwegingen van (potentiële) daders in cameragebieden.

Voor de uitvoering van het onderzoek zijn er daders en potentiële daders bevraagd. Zestien gedetineerden die zijn opgepakt in een cameragebied, zijn geïnterviewd over hun overwegingen (of het gebrek daaraan) bij het plegen van een delict. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met potentiële daders. Dit zijn mensen die mogelijk hebben nagedacht over het plegen van delicten in cameragebieden. Uiteindelijk levert het onderzoek een beeld op van verschillende typen daders en de mate waarin zij hun gedrag afstemmen op de aanwezigheid van camera's.

Anet van Schijndel
anet.van.schijndel@regioplan.nl

Een groot succes Jonge kinderen van potentiële inburgeraars spreken vaak nauwelijks Nederlands voordat zij naar school gaan. Om dit te verbeteren, is onder meer in Amsterdam-Noord een pilot opgezet. Een kinderopvangaanbieder in dit stadsdeel wilde in samenwerking met het stadsdeel een kinderopvang met VVE (voor- en vroegschoolse educatie) starten. Zij vonden een geschikte ruimte in de buurt van de taalaanbieder. De gemeente bood financiële ondersteuning en organiseerde een werkconferentie waarbij alle partners betrokken werden, zodat tevens de taalaanbieder zich aansloot bij het initiatief. Zo lukte het stadsdeel Noord om in korte tijd een kinderopvang op te zetten die voldoet aan de eisen van de VVE. De nieuwe plaatsen werden al gauw gevuld en de ouders startten met een inburgeringscursus.

Twee vliegen in één klap

De combinatie van voorschool en inburgering

Om het probleem van taalachterstand bij kinderen van inburgeraars aan te pakken en om ouders te stimuleren inburgering te volgen, heeft de gemeente Amsterdam een pilot opgezet. Stadsdelen worden gestimuleerd om initiatieven op te zetten en de inburgeringsketen en VVE-keten meer met elkaar te verbinden.

Positieve resultaten

Naast het initiatief in Amsterdam-Noord (zie kader) is er begin 2010 een pilot gestart in West. Daar is een bestaand dagverblijf voor kinderen van inburgeraars uitgebreid met VVE. Dit heeft niet alleen geleid tot een betere taalontwikkeling bij de kinderen, maar ook tot meer ouderbetrokkenheid en meer gemotiveerde leidsters bij het dagverblijf.

Bij kleinschalige inzet

Regioplan heeft de eerste fase van de pilot geëvalueerd en heeft daarbij in het bijzonder gekeken naar aansturing door de gemeente en de afstemming in de stadsdelen. Hieruit komt naar voren dat, met aansturing van de gemeente, uitbreiding van

het aantal plaatsen in de kinderopvang met VVE voor kinderen van inburgeraars mogelijk is. Dit werkt vooral als de VVE-locatie dicht bij de inburgeringscursus van de ouders is en er een kinderopvangaanbieder is die zich wil richten op deze doelgroep. De ervaringen in Amsterdam leren echter ook dat een meer grootschalige aanpak, waarbij ook peuterspeelzalen met VVE deelnemen, veel lastiger te realiseren is.

Marjolein Brink
marjolein.brink@regioplan.nl

De publicatie 'Eerste evaluatie van de pilots inburgering en VVE in Amsterdam' is te downloaden via www.regioplan.nl.

Beter ingeburgerd in de hulpverlening

De relatie tussen inburgering en hulpverlening bij huiselijk geweld

Gemeenten maken op dit moment nog geen gebruik van de mogelijkheid om vanuit de inburgering een brug te slaan naar de hulpverlening op het gebied van huiselijk en eerge relateerd geweld. Uit onderzoek van Regioplan blijkt dat hier wel mogelijkheden liggen.

Niet-westerse allochtonen maken over het algemeen slechts beperkt gebruik van de diensten van hulpverlenende instanties. Ze hebben veelal onvoldoende kennis van de verschillende organisaties in de gemeente. Bovendien zijn vooroordelen over de hulpverlening en een beperkte beheersing van het Nederlands vaak een belemmering om naar een instantie toe te stappen. Het voormalige ministerie van Wonen, Wijken en Integratie liet daarom een onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheid om via de inburgering de toegang tot de hulpverlening te verbeteren.

Gescheiden circuits

Op dit moment benutten gemeenten de mogelijkheden tot een koppeling tussen inburgering en hulpverlening nauwelijks. In sommige gemeenten is in het beleid ten aanzien van huiselijk en eerge relateerd geweld wel apart aandacht voor niet-westerse allochtonen. Ook in het participatie- of integratiebeleid van de gemeente is soms de toegankelijkheid van voorzieningen of interculturalisatie van instellingen opgenomen. Van specifieke initiatieven om de aanpak van huiselijk en eerge relateerd geweld vanuit de inburgering te versterken, is doorgaans echter nog geen sprake.

De ideale mix

De mogelijkheden om een relatie te leggen tussen inburgering en hulpverlening zijn er echter wel. Ze liggen met name bij het geven van voorlichting, het signaleren van problemen en het doorverwijzen bij problemen. Op al deze thema's geeft

het onderzoek concrete handvatten aan gemeenten om tot een praktische uitwerking te komen. Bij elk thema wordt een minimale, een midden- en een maximale variant besproken. Op deze manier ontstaat er een palet van opties waaruit gemeenten hun ideale mix kunnen samenstellen. Het uitgangspunt hierbij is dat de inburgering niet extra wordt belast met nieuwe taken. De uitvoering ligt in de verschillende opties daarom primair bij de hulpverlening.

Wat, wie en waar

In de verschillende opties is aandacht voor wat er kan worden gedaan, wie dit zou moeten doen en waar dit zou moeten plaatsvinden. Zo kan de inburgeringsdocent of een hulpverlener voorlichting geven over huiselijk geweld binnen de les of in aparte bijeenkomsten buiten de les om. De inhoud van deze voorlichting kan variëren van algemene informatie over instanties die hulp bieden tot informatie over de aard en oorzaken van geweld. Ook wordt voorgesteld om bij de doorverwijzing gebruik te maken van een vast contact vanuit de hulpverlening.

Er is wel een aantal voorwaarden verbonden aan de koppeling van inburgering en hulpverlening. Allereerst moet de gemeente de inburgering een plaats geven in de bestaande lokale aanpak van huiselijk geweld. Daarnaast moet de gemeente deze relatie tussen inburgering en hulpverlening borgen in haar beleid. Tot slot is nodig dat hulpverleners kunnen omgaan met de soms afwijkende hulpvraag van de doelgroep van de inburgering. Alleen dan zal inburgering daadwerkelijk kunnen bijdragen aan het vergroten van de toegankelijkheid van de hulpverlening.

Janneke Stouten
janneke.stouten@regioplan.nl

De publicatie 'Inburgering en de hulpverleningsketen' is te downloaden via www.regioplan.nl.

Wat zijn de uitgaven van gemeenten?

Het Gemeentefonds onder een vergrootglas

Sinds de zomer van 2010 werkt Regioplan aan een groot onderzoek naar de werking van het Gemeentefonds.

We doen dit samen met het bureau CEBEON, in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Financiën.

Even voorstellen: het Gemeentefonds

Het Gemeentefonds is een fonds van het Rijk, waaruit gemeenten een algemene uitkering ontvangen om hun taken uit te voeren. De uitkeringen uit het Gemeentefonds bedroegen in 2010 rond de 18 miljard euro en leveren gemeenten gemiddeld meer dan een derde van de jaarlijkse inkomsten. Om het geld uit het fonds zo eerlijk mogelijk te verdelen, is een uitgekiend verdeelstelsel ontwikkeld. Jaarlijks wordt onderzocht hoe het stelsel werkt. In 2010 hebben het ministerie van BZK en het ministerie van Financiën besloten het totale stelsel aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Wat doen CEBEON en Regioplan nu precies?

Regioplan en CEBEON bestuderen de uitgaven van gemeenten in relatie tot het gerealiseerde niveau van voorzieningen. Het gaat daarbij om de vraag: wat doen gemeenten voor hun inwoners en

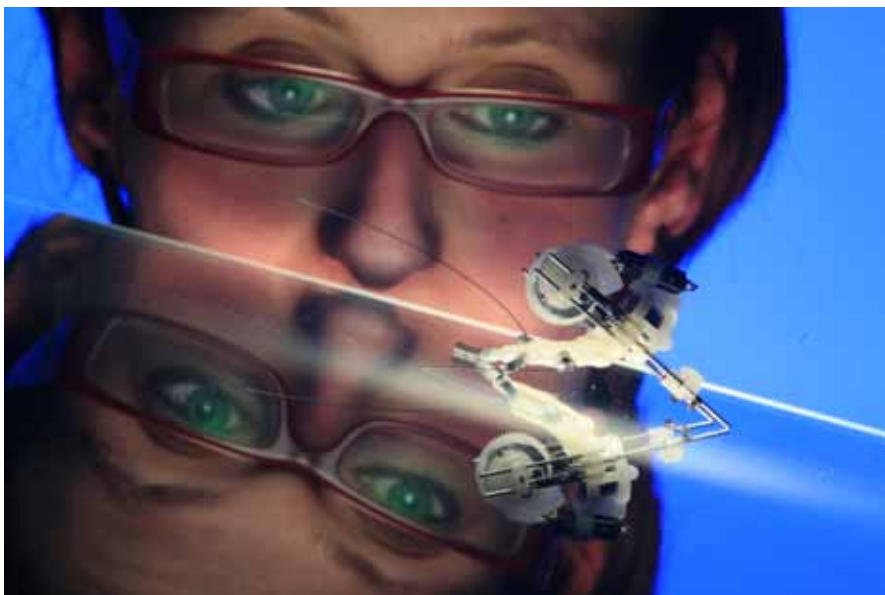
hoeveel geven ze daar aan uit? De opdracht heeft betrekking op alle gemeentelijke beleidsterreinen: van maatschappelijke zorg tot rioleringen. We analyseren ook op eventuele uitgavenverschillen tussen verschillende typen gemeenten, bijvoorbeeld tussen gemeenten met en zonder een centrumfunctie. Duidelijk moet worden of uitgavenverschillen tussen gemeenten te maken hebben met structuurverschillen of met verschil in ambitieniveau tussen de gemeenten.

Waarom CEBEON en Regioplan?

Dat gekozen is voor onze combinatie, is niet verwonderlijk. CEBEON is al decennia lang actief in het opzetten en onderhouden van verdeelstelsels en is vanaf het begin nauw betrokken bij het Gemeentefonds. Regioplan heeft juist uitgebreide inhoudelijke expertise op veel van de beleidsclusters die binnen het Gemeentefonds worden onderscheiden.

De meerwaarde van de samenwerking tussen CEBEON en Regioplan is inmiddels al door meer opdrachtgevers (h)erkend. Beide bureaus werken nu ook samen in een project voor het ministerie van VWS.

Bram Berkhout
bram.berkhout@regioplan.nl

Voor drie maanden naar Nederland

Kennismigranten voor kort verblijf

De regering heeft de afgelopen jaren verschillende maatregelen ingezet om Nederland aantrekkelijker te maken voor kennismigranten. Een van die maatregelen heeft betrekking op het vereenvoudigen van het toelatingsbeleid voor kenniswerkers. Dit beleid is echter gericht op kenniswerkers die voor langere tijd naar Nederland komen.

Op dit moment zijn kenniswerkers die voor een korte periode naar Nederland komen afhankelijk van het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning en een Schengenvisum. De afgifte van zo'n vergunning duurt vaak lang en brengt de nodige administratieve lasten voor bedrijven met zich mee. Om ook de toelating van kenniswerkers voor kort verblijf te faciliteren, heeft de regering besloten om een pilot te starten. Regioplan verrichte voor het opzetten van deze pilot een ex ante-onderzoek naar de mogelijkheden om tot een nieuwe en eenvoudige procedure voor kort verblijvende kennismigranten te komen.

Het doel van de pilot is om het voor werkgevers makkelijker te maken om kenniswerkers voor een periode korter dan drie maanden naar Nederland te laten komen, zonder daarbij het zicht te verliezen op wie er binnenkomt. Regioplan heeft binnen deze randvoorwaarden samen met de betrokken departementen en uitvoeringsorganisaties de verschillende mogelijkheden verkend voor een dergelijke pilot. Ook is onder werkgevers geïnventariseerd welke behoeften er leven ten aanzien van het aantrekken van buitenlandse kenniswerkers voor een korte periode en tegen welke knelpunten zij nu aanlopen bij het inschakelen van deze arbeidskrachten.

Regioplan heeft op basis van het onderzoek een advies opgesteld over de wijze waarop de pilot het beste vormgegeven kan worden en heeft een eerste uitwerking gemaakt van het werkproces.

Jeanine Klaver
jeanine.klaver@regioplan.nl

Regioplanners voor het voetlicht: Jeanine Klaver

“Als je kansen ziet, dan heb je ook de ruimte om ze te grijpen”, is de ervaring van Jeanine Klaver, alweer twaalf jaar werkzaam bij Regioplan op het thema bevolking en integratie.

Deze kansen heeft zij volop benut. Ze ontwikkelde zich van onderzoeker tot manager. ‘De rode draad door mijn Regioplancarrière is de Wet arbeid vreemdelingen,’ vertelt Jeanine. Toen zij in 1998 na afronding van haar promotieonderzoek de wereld van het beleidsonderzoek binnenstapte, was de evaluatie van deze wet het eerste project waar zij aan meewerkte. “Er ging een nieuwe wereld voor mij open, met voor mij toen nog onbekende begrippen zoals de uitvoeringspraktijk, handhaving en memorie van toelichting.” Een aantal jaren later was Jeanine al helemaal ingeburgerd in het beleidsonderzoek en bijbehorend jargon. Als projectleider voerde zij de evaluatie uit van een deelaspect van de wet, die het voor asielzoekers mogelijk maakte betaald werk te verrichten. Recent kwam de Wet arbeid vreemdelingen opnieuw op Jeanines bureau terecht, toen de vraag kwam hoe het aantrekken van kennismigranten voor bedrijven eenvoudiger kan worden gemaakt.

Jeanine zit bij Regioplan nog altijd op haar plek. “Ik koester de uitdagende werkomgeving, de open cultuur en de gezelligheid.”

Inge van der Welle
inge.van.der.welle@regioplan.nl

Zorgopleidingen in de polder

De verdeling van opleidingsplaatsen onder de loep

Het verdelen van opleidingsplaatsen voor medisch specialisten (aios) is een ingewikkeld proces. In dit proces doet Nederland haar naam als polderland eer aan: er is sprake van een ondoorzichtige verdeelsystematiek waar iedereen over meepraat. Kan het eenvoudiger? Het antwoord is ja.

Nederland polderland

In 2007 is het Opleidingsfonds gestart. Opleidingsplaatsen voor medisch specialisten worden uit dit fonds gesubsidieerd onder toezicht en regie van de minister van VWS. Het gaat om veel geld; bijna 1 miljard euro aan belastinggeld. Om die reden dient de verdeling van opleidingsplaatsen over ziekenhuizen toetsbaar, transparant en op basis van gelijkwaardigheid plaats te vinden. In de afgelopen jaren is een verdelingsproces ontstaan dat elk jaar bijna negen maanden in beslag neemt. Dit proces start met een raming van het capaciteitsorgaan en het eindigt met een subsidieaanvraag van een individuele instelling voor een opleidingsplaats. Hiertussen ligt een aantal mijlpalen: (1) toewijzingskader in april (2) afwegingskader in mei (3) toewijzingsvoorstel juli-augustus en (4) verdeelplan in september. Tot slot dient de subsidieaanvraag ingediend te worden (oktober), zodat VWS kan beschikken (uiterlijk 31 december). Over deze kaders en voorstellen buigen zich vele partijen: ziekenhuizen, wetenschappelijke verenigingen, capaciteitsorgaan, regio's, vertegenwoordigende organen zoals NFU, NvZ, KNMG, De Orde, GGZ, ministeries (VWS), CBOG et cetera. Uiteindelijk is een formeel en informeel overleg- en controlecircuit ontstaan waarmee Nederland de naam van polderland eer aan doet. Iedereen praat en verdeelt mee. Het onderhandelingsresultaat is soms verre van transparant.

Naar regionaal

De uitdaging is om de komende tijd een verbeterde verdelings- en financieringsprocedure te ontwikkelen. Minder centraal en met minder regels. Ons advies is om de verdeling expliciet neer te leggen bij regionale verbanden. De bestaande regionale verbanden (OOR) zijn gekoppeld aan de acht academische ziekenhuizen (UMC's). Grotendeels vullen zij – zij het informeel – deze functie al in. Door deze rol te formaliseren, geeft VWS meer vertrouwen aan de regio. Tegelijk houdt zij op de achtergrond toezicht. De regio is vervolgens verantwoordelijk voor een transparante en gelijkwaardige verdeling. Tevens kan de regio bonusplaatsen krijgen indien zij meer kwaliteit voor hetzelfde geld levert.

Door deze regionalisering kan ook een aantal regels vervallen. Zeker indien de financiering (via de regio) direct aan de aios is gekoppeld, in een zogenaamd rugzakje. Achteraf vindt dan verantwoording en afrekening plaats.

Dit betekent een nieuwe werkwijze: meer in de regio en een centralere positie voor de aios. Maar of de polder aan de nieuwe werkwijze toe is, is de vraag. De financiële belangen zijn groot en hierdoor zullen de mogelijke verliezers op de rem gaan staan. Dit vergt het nodige balanceerwerk.

Coen van Rij
coen.van.rij@regioplan.nl

Jorien Soethout
jorien.soethout@regioplan.nl

Het rapport 'Zorgopleidingen in de de polder: Evaluatie Opleidingsfonds en CBOG' is te downloaden via www.regioplan.nl Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van VWS. Het onderzoek richt zich op tranche 1 en 2. In dit artikel kijken we alleen naar tranche 1, de medisch specialisten.

Gepubliceerd

Hieronder vindt u een selectie van recent verschenen publicaties. Voor een compleet overzicht, zie www.regioplan.nl/publicaties. De beschreven publicaties zijn hier als pdf-bestand te downloaden.

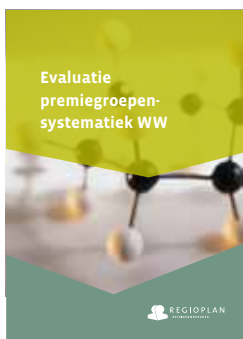
Geweldcijfers: een inventarisatie van monitoren en weergave van trends in geweld Het WODC (Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum) heeft Regioplan gevraagd om een overzicht te geven van het monitoronderzoek over geweld. Er is namelijk weinig zicht op de vergelijkbaarheid van de cijfers die afkomstig zijn van deze verschillende monitoren. Dit is wel belangrijk, bijvoorbeeld om te kunnen zien in welke mate de beleidsdoelen van de overheid worden gehaald.

Economische waarde van sterke drank in EU-27 In samenwerking met Ernst & Young heeft Regioplan onderzoek gedaan naar de impact van producenten van sterke drank op de Europese economie. De studie is uitgevoerd met behulp van een model waarmee Regioplan eerder de economische effecten van de brouwerijsector heeft gekwantificeerd. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van CEPS, de Europese brancheorganisatie van de sterkedranksector.

Architecten nog steeds in zwaar weer In opdracht van het Atelier Rijksbouwmeester heeft Regioplan in kaart gebracht welke gevolgen de crisis het afgelopen jaar heeft gehad voor de architectenbranche. In dit onderzoek is ook gekeken naar de ervaringen van architectenbureaus met het overheidsbeleid gericht op de architectenbranche en/of de bouwsector.

Evaluatie premiegroepensystematiek WW Begin 2006 is in vijf sectoren de premie-groepensystematiek binnen de WW ingevoerd. De hoogte van de werkgeverspremie is in die sectoren afhankelijk gemaakt van de contractduur. Doel van de systematiek is om cyclische en seizoenswerkloosheid en daarmee het seizoensgebonden WW-gebruik tegen te gaan. Wij hebben de premiegroepensystematiek in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geëvalueerd.

Meedoen allochtone jeugd door sport In opdracht van de gemeente Den Haag, Dienst Onderwijs, Cultuur en Welzijn, heeft Regioplan onderzoek gedaan naar de sportdeelname van meer dan 1000 niet-westerse vmbo-leerlingen in de gemeente. Er is onderzocht hoe vaak, in welke setting en waarom zij (niet) sporten. De cijfers zijn vergeleken met de cijfers van de vorige meting in 2008.

Lumpsum po in de praktijk: slotevaluatie en onderzoek kwaliteit financieel management Met de invoering van de lumpsumbekostiging in 2006 hebben besturen en scholen in het primair onderwijs (po) een grotere autonomie en meer bestedingsvrijheid gekregen. Regioplan Beleidsonderzoek heeft in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een slotevaluatie uitgevoerd en de stand van zaken drie jaar na de invoering in beeld gebracht.